

Денис ЧОРНОБАЙ

Здобувачка вищої освіти ОС «Магістр»
спеціальності «Менеджмент»

Науковий керівник: **Бялковська О.А.**,

д. е. н, професор кафедри менеджменту,
публічного управління та адміністрування

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Функціонування підприємств в ринковій економіці пов'язано з безліччю невизначених і неоднозначних факторів, які роблять неможливим точне планування результатів діяльності підприємства і ставлять під загрозу його стабільний розвиток. Виникає гостра необхідність кількісної оцінки факторів невизначеності та мінімізації їх впливу на підприємство.

В сучасних умовах діяльність аграрних підприємств не може бути повністю визначена та розрахована заздалегідь, звідси виникнення ризикових ситуацій є неминучим явищем. Сільське господарство стикається зі станом невизначеності, яке впливає на успішність ведення бізнесу та може призвести до значних збитків, тобто перед фермерами постає проблема критичного впливу ризиків на ефективність здійснення їх господарської діяльності, можливість розширення бізнесу, загрожує зниженню врожайності, що в свою чергу може призвести до банкрутства [2].

В науковій літературі існує наступний поділ ризиків, притаманних сучасному аграрному сектору економіки (рис. 1).

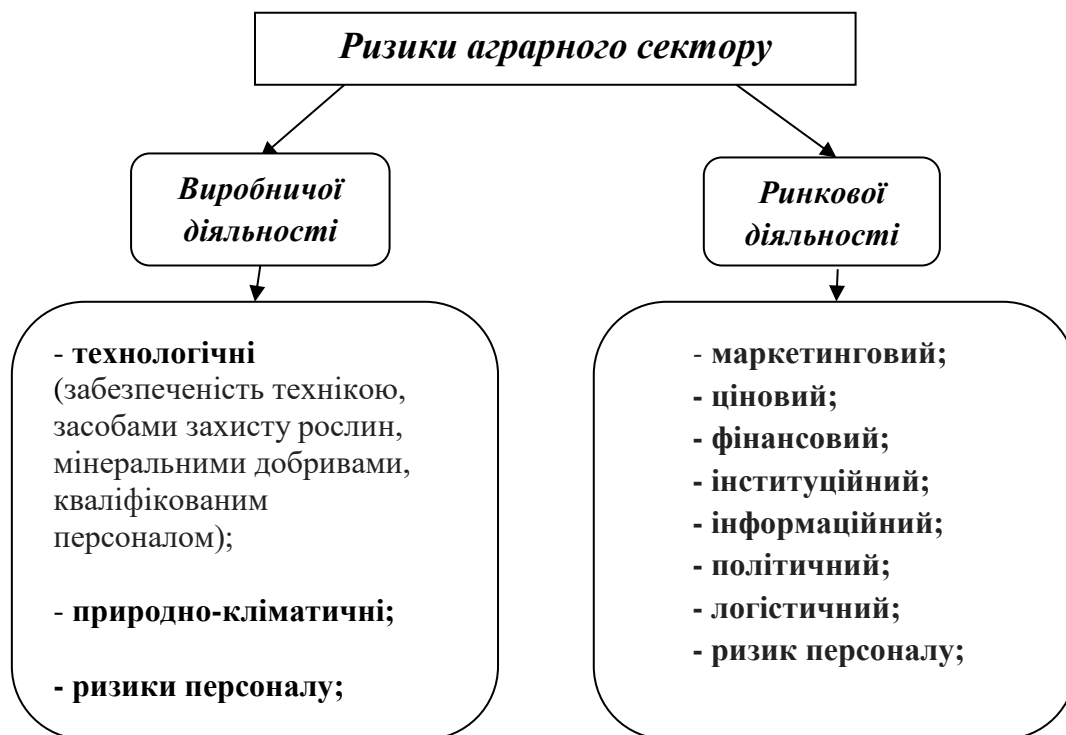

Рис. 1. Ризики сучасного аграрного сектору

Джерелами або факторами ризиків в сільськогосподарському виробництві є соціально-економічне середовище, природо-кліматичні умови, людський фактор [3].

Управління ризиками має важливе значення у забезпеченні успішної діяльності компаній. Високі рівні ризику можуть призвести до суттєвих втрат та збитків, критичні та катастрофічні – загрожувати існуванню підприємства. В повній мірі вказане стосується і діяльності сільськогосподарських підприємств – адже для цього сектору характерні значні особливості, які формують і особливості у сфері ризик-менеджменту.

Найбільш простим методом управління ризиком є відмова від ризикованої діяльності. Його варто застосовувати тоді, коли суб'єкт не бачить можливостей для використання інших методів, а ризик є значущим. Відмова від діяльності для економіки в цілому є несприятливою, адже зменшує пропозицію товарів чи послуг. Тому важливим є застосування інших методів управління ризиком (рис. 2).

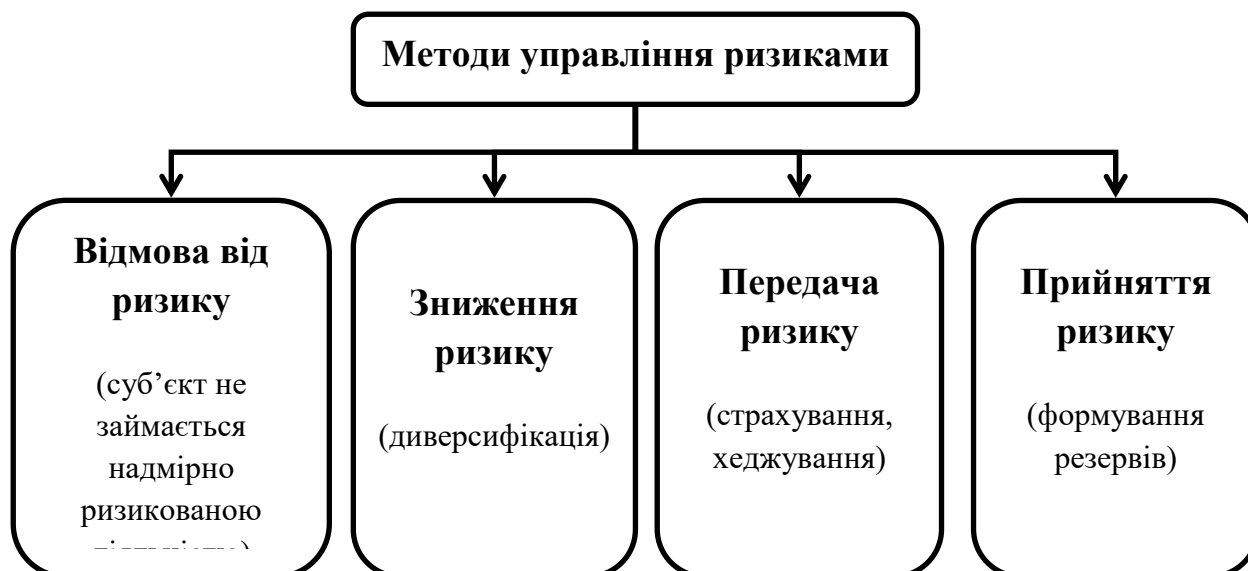

Рис. 2. Методи та інструменти управління ризиками аграрних підприємств

В науковій літературі використовується надзвичайно широке коло класифікаційних ознак щодо ризиків в АПК [4].

З урахуванням неможливості повного уникнення ризику в діяльності аграрних підприємств пропонується за рівнем сприйняття виділити: допустимий ризик (характеризує толерантність до ризику); критичний ризик; катастрофічний ризик.

Ризиковість аграрного бізнесу визначає ряд факторів, таких як: сезонність виробництва, залежність від погодних та кліматичних умов, тривалий період обороту капіталу, велика складність зміни асортименту продукції та технології, ряд інших причин.

За впливом на етапи сільськогосподарської діяльності часто виділяють наступні види:

- ризики, що можуть негативно вплинути на отримання продукції запланованої кількості та якості,
- ризики, що можуть мати негативний вплив на отримання фінансового результату діяльності підприємства.

Фактично в цьому випадку мова йде про ризики, що виділяються у відповідності до різних видів економічної діяльності підприємства АПК – виробничої, фінансової та інвестиційної [1].

Цілком уникнути елементу невизначеності в підприємницькій діяльності, в т.ч. – в аграрному секторі немає можливості. Отже головна мета управління ризиками – не його уникнення, а трансформація з неприйнятних форм у прийнятні, які не чинитимуть катастрофічного впливу на господарську діяльність.

В той же час, аналізуючи способи управління ризиками суб'єктами господарювання аграрного сектору слід чітко відділяти самостійні управлінські рішення, спрямовані на оптимізацію рівня ризику, та операції, які передбачають його трансфер та розподіл з іншими економічними агентами.

Список використаних джерел

1. Андрійчук В. Г. Менеджмент: Прийняття рішень і ризик: навч. посіб. Київ, 1998. 314 с.
2. Вітлінський В.В., Великоіваненко Г.І. Ризикологія в економіці і підприємстві: монографія. Київ: КНЕУ, 2004. 480 с.
3. Донець Л. І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: навч. посібник. Київ: ЦНЛ, 2006. 321 с.
4. Машина Н. І. Економічний ризик і методи його вимірювання: навч. посіб. Київ: ЦНЛ, 2003. 188 с.